

спонукає їх до самостійної роботи, пошуку знань, проблемного вивчення питань взаємодії людини та природи.

Комплексний вплив на формування складових екологічного світогляду справляє і застосування сучасних інтерактивних технологій навчання (ділові та імітаційні ігри, дискусії, дебати, метод кейсів і т.д.);

Отже, формування екологічного світогляду студентів юридичних спеціальностей є ефективним у разі забезпечення відповідних педагогічних умов: підвищення кваліфікації педагогічних кадрів з питань формування екологічного світогляду студентів юридичних спеціальностей, включення до навчальних робочих програм з різних дисциплін екологічної складової; інтеграція знань на міжпредметному рівні, забезпечення комплексного впливу на формування складових екологічного світогляду в ході застосування сучасних інтерактивних технологій навчання та форм розвитку екологічної активності; організація екологічних клубів та гуртків, науково-дослідницької роботи студентів.

ГАЙДАРЖИ Х. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри аграрного, земельного та екологічного права

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА ПЕРЕРОБНИХ КООПЕРАТИВІВ У РИБНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Відповідно до визначення, наданого в ч. 1 ст. 5 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» в редакції від 20 листопада 2012 року (Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 50. — Ст. 698), сільськогосподарські (далі — с/г) переробні кооперативи можуть здійснювати виробництво рибних продуктів, що формує підстави для віднесення таких кооперативів до потенційних суб'єктів рибного господарства України. Вітчизняне спеціальне законодавство, яке спрямоване на регулювання рибогосподарської діяльності, досить об'ємне та складається з трьох профільних законів: «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 6 лютого 2003 року, «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 8 липня 2011 року та «Про аквакультуру» від 18 вересня 2012 року. Метою нашого дослідження є встановлення специфіки правового положення с/г переробних кооперативів, що діють у сфері рибного господарства України.

Виходячи із буквального розуміння поняття с/г переробних кооперативів, сировина, що ними переробляється, повинна бути вироблена членами даних кооперативів. Якщо акцентувати увагу на даній ознаці

безпосереднього виробництва, то цілком логічним є те, що члени с/г переробного рибогосподарського кооперативу повинні мати статус суб'єктів виробників аквакультури, яка розуміється Законом як *«с/г діяльність із штучного розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури у повністю або частково контрольованих умовах для одержання с/г продукції (продукції аквакультури) та її реалізації, виробництва кормів, відтворення біоресурсів, ведення селекційно-племінної роботи, інтродукції, переселення, акліматизації та реакліматизації гідробіонтів, поповнення запасів водних біоресурсів, збереження їх біорізноманіття, а також надання рекреаційних послуг»*. Елементи такої кооперативної організації органічно збудовані: якщо члени кооперативу є виробниками с/г продукції, то створений ними переробний кооператив теж є сільськогосподарським.

Слід особливо відмітити, що при цьому с/г переробний кооператив не можна однозначно віднести до суб'єктів аквакультури. Це пояснюється тим фактом, що в тексті відповідного закону жодного разу не використано терміну «переробка», що найбільш красномовно по відношенню до відсутності даного поняття у процитованій вище дефініції рибиництва (аквакультури). Однак, даний Закон розуміє під продукцією аквакультури *«одержані в результаті здійснення господарської діяльності всі види об'єктів аквакультури, а також вироблена з них харчова та нехарчова продукція»*. Таким чином, с/г переробний рибогосподарський кооператив може виступати як суб'єкт аквакультури у випадку виробництва продукції шляхом переробки об'єктів рибиництва.

По-іншому виглядає правова модель рибальства, що окреслена Законом України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів». Рибальство, на відміну від рибиництва, розуміє під собою вилов риби, а не її цілеспрямоване вирощування. Це означає, що особи, які добувають водні біоресурси в результаті рибальства, не відносяться до суб'єктів сільського господарства, так як не ведуть аграрну діяльність. В зв'язку із цим кооператив із переробки виловленої ними риби (чи інших водних біоресурсів) не може бути сільськогосподарським відповідно до Закону України «Про с/г кооперацію».

Однак, вказаний логічний ланцюжок розривається єдиною нормою, що викладена у ст. 53 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», згідно якої відбувається *визнання суб'єктів рибогосподарського комплексу, діяльність яких пов'язана з промисловим виловом водних біоресурсів на водних об'єктах загальнодержавного значення, розведенням, вирощуванням та переробкою власної продукції, товаровиробниками с/г продукції*. В результаті відповідні суб'єкти рибогосподарської діяльності, які займаються рибальством, набувають правового статусу виробників с/г продукції та можуть створити с/г переробний кооператив з виробництва рибних продуктів.

Порівняно простим видається визначення випадків поширення дії Закону України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» на с/г переробні кооперативи. Так, якщо в результаті діяльності даних кооперативів утворюється продукція, що є харчовою (продовольчою), то в такому разі положення вказаного Закону регулюють її якість та безпеку. Таким чином, правове положення с/г переробних кооперативів в рибному господарстві України диференційоване в залежності від характеру діяльності його членів.

Не будучи безпосереднім, первинним виробником сировини, с/г переробний кооператив не може бути звичайним суб'єктом аквакультури та рибальства. Однак, віднесення переробки до комплексу рибного господарства України автоматично надає с/г переробному кооперативу статусу суб'єкта рибогосподарської діяльності. Особливістю с/г переробних кооперативів є те, що вони не є абсолютно окремими організаціями, не пов'язаними із виробниками. Переробний кооператив, незважаючи на свою господарську самостійність, є органічним продовженням своїх членів, що зумовлює його особливий статус. На наш погляд, таку специфічність правового положення с/г переробних кооперативів можна виразити в понятті «вторинних суб'єктів аквакультури та рибальства». Введення такого проміжного положення особливо актуально саме для аналізованих кооперативних організацій, адже як було вказано вище с/г переробні кооперативи, фактично діючи в правовому полі рибного господарства, не мають однозначного правового статусу.

Найбільш раціональним таке вдосконалення буде у сфері аквакультури, що пояснюється більшою економічною вигідністю реалізації переробленої продукції, а не сировини. Тому введення в орбіту аквакультури с/г переробних кооперативів сприяло б активнішому становленню і розвитку як кооперативних структур, так і рибницьких господарств. Таким чином, с/г переробні кооперативи, які діють в галузі рибного господарства, потребують більш конкретизованого правового статусу, який пропонується виразити в поняттях «вторинного суб'єкта аквакультури» та «вторинного суб'єкта рибальства».